

СПРАВА «СВЕРДЛОВА ТА ШЕВЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF SVERDLOVA AND SHEVCHENKO v. UKRAINE)

(Заява № 73596/13)

Стислий виклад рішення від 23 січня 2025 року

У березні 2013 року Київська міська державна адміністрація (далі – адміністрація) затвердила програму святкування Дня Києва, запланованого на 25 травня 2013 року та проведення різноманітних заходів в центральній частині міста. 10 квітня 2013 року друга заявниця, а 22 квітня 2013 року перша заявниця повідомили адміністрацію про свій намір організувати 25 травня 2013 року в центральній частині міста «Марш Рівності» – публічний захід на підтримку прав ЛГБТІ. Адміністрація неодноразово зверталася до заявниць змінити місце проведення маршу, однак вони відмовилися це зробити. Згодом адміністрація повідомила другу заявницю, що звернулася до суду з адміністративним позовом про встановлення обмеження на проведення всіх масових заходів 25 травня 2013 року в «центральної частині міста». 23 травня 2013 року Окружний адміністративний суд міста Києва задовольнив позов адміністрації та заборонив проведення всіх масових заходів у центральній частині міста Києва, посилаючись на статтю 39 Конституції України та статтю 182 Кодексу адміністративного судочинства України. Суд зазначив, що оскільки адміністрація планувала провести низку масових заходів у центрі міста в межах святкування Дня Києва та декілька інших організацій та осіб повідомили адміністрацію про намір провести демонстрації в центрі міста того ж дня, то за таких обставин адміністрація не змогла б забезпечити громадський порядок у центрі міста 25 травня 2013 року, внаслідок чого між учасниками різних заходів могли виникнути конфлікти та сутички. «Марш Рівності» відбувся 25 травня 2013 року за маршрутом, який відрізнявся від первинно запланованого. За день до заходу організатори змінили маршрут для забезпечення безпеки учасників. Лише учасники, які зареєструвалися на спеціальному вебсайті, були повідомлені про зміну маршруту та змогли взяти участь у марші. Заявниці не брали участі в марші. Друга заявниця не оскаржувала постанову суду від 23 травня 2013 року. У липні 2013 року Київський апеляційний адміністративний суд залишив без задоволення апеляційну скаргу першої заявниці на постанову від 23 травня 2013 року. Вищий адміністративний суд України задовольнив касаційну скаргу першої заявниці та скасував рішення судів нижчих інстанцій, зазначивши, що вони не змогли встановити, що різні масові заходи в центрі міста дійсно могли становити загрозу громадській безпеці та порядку. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниці скаржилися за статтями 10 і 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на те, що захід, який вони мали намір організувати, не зміг відбутися, як було заплановано; за статтею 14 у поєднанні зі статтями 10 і 11 Конвенції, що їхній захід був *de facto* заборонений органами державної влади, оскільки стосувався прав ЛГБТІ; за статтею 13 Конвенції що їхні апеляційні скарги

на постанову від 23 травня 2013 року не могли бути розглянуті до запланованої дати проведення заходу. Європейський суд вирішив, що скарга за статтями 10 і 11 Конвенції має розглядатися лише за статтею 11 Конвенції. Розглядаючи скаргу за статтею 11 Конвенції Європейський суд зазначив, що попри те, що суд першої інстанції заборонив проведення заходу заявниць і всіх масових заходів загалом у запланованому місці, марш все ж таки відбувся, хоча без заявниць та в іншому місці. У зв'язку зі зміною місця проведення марш не могли супроводжувати працівники міліції чи забезпечити його іншими формами охорони працівників міліції від можливих противників. Крім того, Європейський суд проаналізував положення законодавства, на які посилався суд першої інстанції у постанові від 23 травня 2013 року та встановив, зокрема, що стаття 39 Конституції України та стаття 182 Кодексу адміністративного судочинства України, взяті окремо чи в сукупності, не становили достатню законну підставу для встановлення обмеження права на свободу зібрань. Як результат Європейський суд констатував порушення статті 11 Конвенції. Щодо скарги заявниць за статтею 14 Конвенції у поєднанні зі статтями 10 і 11 Конвенції Європейський суд зауважив, що суд першої інстанції заборонив усі масові заходи в центрі міста 25 травня 2013 року – як ті, що були заплановані на підтримку ЛГБТІ-спільноти, так і спрямовані проти неї. Таким чином, втручання в права заявниць було ухвалено судом, а не муніципальним органом влади. Заявниці не надали доказів, що суд, який розглядав їхню справу, ставився упереджено до ЛГБТІ-спільноти, тому Європейський суд не мав підстав дійти висновку, що ця постанова була вмотивована упередженістю. З огляду на зазначене Європейський суд дійшов висновку, що ця частина заяви є необґрунтованою та має бути відхилена за пунктом 4 статті 35 Конвенції. Щодо скарги заявниць за статтею 13 Конвенції Європейський суд зазначив, що поняття ефективного засобу юридичного захисту передбачало, що апеляційні скарги заявниць на постанову від 23 травня 2013 року мали бути розглянуті до дати запланованих подій. Суди не були зобов'язані будь-якими законодавчо обов'язковими строками розглянути апеляційні скарги заявниць до запланованої дати проведення маршу, тому доступні заявницям у цій справі засоби юридичного захисту не могли забезпечити належне відшкодування у зв'язку зі стверджуваними порушеннями Конвенції. Європейський суд дійшов висновку, що заявниці були позбавлені ефективного національного засобу юридичного захисту у зв'язку з їхньою скаргою на порушення їхньої свободи зібрань та констатував порушення статті 13 у поєднанні зі статтею 11 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує прийнятними скарги за статтями 11 і 13 Конвенції, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. Постановляє, що було порушено статтю 11 Конвенції;
3. Постановляє, що було порушено статтю 13 Конвенції;

4. Постановляє, що: (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити кожній заявниці такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу: (I) 6 000 (шість тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; (II) 2 400 (дві тисячі чотириста) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявницям, в якості компенсації судових та інших витрат; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. Відхиляє решту вимог заявниць щодо справедливої сатисфакції.